

VYSOKÁ PREDSTAVITEĽKA
ÚNIE PRE
ZAHRANIČNÉ VECI
A BEZPEČNOSTNÚ POLITIKU

V Bruseli 8. 1. 2018
JOIN(2018) 1 final

SPOLOČNÉ OZNÁMENIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU A RADE

Prvky stratégie EÚ pre Irak

Úvod

Vďaka Iračanom, ich vláde a ozbrojeným silám s medzinárodnou podporou globálnej koalície na boj proti organizácii Dá'iš¹ už táto organizácia nemá účinnú kontrolu nad územiami Iraku. Krajina sa roky zmieta v konflikte, už od roku 2003, ba aj dlhšie, no teroristické činy organizácie Dá'iš od roku 2014 predstavovali doposiaľ najohavnejšie vnútroštátne násilie. Irak sa teraz potrebuje chopiť novej príležitosti na vybudovanie politického systému, ktorý bude charakterizovať zodpovednosť a inkluzívnosť, bude slúžiť všetkým komunitám, regiónom, vieram, chrániť rôznorodosť krajiny a zlepšovať v nej demokratický poriadok. Je to nevyhnutné, ak sa má obnoviť dôvera medzi ľuďmi a vládou a zabrániť návratu k rozdeľujúcemu sektárstvu a separatizmu.

Trojročný boj proti organizácii Dá'iš si v krajine vyžiadal obrovskú daň – mnoho stratených životov civilistov a vojakov, nesmierne ľudské utrpenie a trauma, milióny ešte stále vysídlených ľudí, zničený sociálny systém najmä v komunitách zasiahnutých konfliktom, rozsiahle škody na verejnej a súkromnej infraštruktúre a neistá finančná a hospodárska situácia. Iracká vláda a iracký ľud teraz čelia mnohým výzvam. Irak, Blízky východ aj medzinárodné spoločenstvo ako celok pocítili dôsledky krízy a pretrvávajúca nestabilita v Iraku by mala na nich negatívny vplyv, preto je teraz nevyhnutné, aby Irak súčasné výzvy prekonal.

Životne dôležitý záujem na tom, aby sa Irak po tejto kríze posilnil, má predovšetkým EÚ. Neriešenie hlavných príčin krízy by poškodilo jednotu, bezpečnosť, demokratický poriadok, ako aj hospodársky vývoj krajiny a podlomilo by reformu irackej vlády aj snahu o zmierenie. Tým by sa pravdepodobne prehĺbilo sektárske rozdelenie a etnické napätie. Irak by nielen ostal rajom terorizmu, ktorý priamo a neprestajne ohrozuje bezpečnosť EÚ, ale krajinu by to uvrhlo do novej krízy, ktorej humanitárne následky by mali vplyv na susedné krajiny a EÚ, hlavne v podobe nelegálnej migrácie. Je preto nevyhnutné, aby EÚ a medzinárodné spoločenstvo v tomto kritickom čase Irak podporovali aj naďalej.

Vzhľadom na širšie ciele Globálnej stratégie pre zahraničnú a bezpečnostnú politiku EÚ² a skúseností z vykonávania regionálnej stratégie EÚ pre Sýriu a Irak z roku 2015, ale aj vzhľadom na hrozby, ktoré predstavuje Dá'iš³, je toto oznámenie ďalším prirodzeným krokom EÚ, ktorý ide za hranice teritoriálneho boja proti organizácii Dá'iš a zameriava sa na spôsoby, akými môže prispieť k riešeniu konkrétnych výziev, ktorým Irak momentálne čelí. Oznámením Komisia reaguje na žiadosť Rady EÚ pre zahraničné veci z 19. júna 2017⁴ určenú vysokej predstaviteľke pre zahraničnú a bezpečnostnú politiku a Európskej komisii, aby predložila stratégiu s usmerneniami, ako sa bude EÚ ďalej zapájať v Iraku. Táto stratégia pre Irak má tri hlavné ciele:

---

¹ <http://theglobalcoalition.org/en/home/>

² <https://europa.eu/globalstrategy/en/global-strategy-foreign-and-security-policy-european-union>

³ https://eeas.europa.eu/sites/eeas/files/20150206_join_en.pdf

⁴ <http://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2017/06/19/conclusions-iraq/>

1. definovať veľké výzvy, ktorým Irak čelí;
2. určiť záujmy a strategické ciele EÚ vo vzťahu k Iraku;
3. určiť priority opatrení EÚ, ktoré budú vychádzať zo súčasnej podpory EÚ a zamerajú sa v prvom rade na riešenie najbezprostrednejších výziev pretrvávajúceho vysídlenia, na stabilizáciu a zmierenie v súlade s prioritami irackej vlády. Úspech vykonávania stratégie bude v konečnom dôsledku závisieť od politickej vôle zákonodarcov krajiny.

1. Výzvy, ktorým Irak čelí, a regionálny kontext

1.1 Výzvy v humanitárnej oblasti, v oblasti miestnej správy a stabilizácie: Irak čelí obrovským bezprostredným humanitárnym problémom. Tri roky trvajúci konflikt viedol v celej krajine k desivému porušovaniu základných ľudských práv miestneho obyvateľstva vrátane menších, ktoré pravdepodobne zahŕňajú zločiny proti ľudskosti, a vážne ovplyvnil sociálny systém krajiny. **Viac než tri milióny Iračanov ostávajú vnútorne vysídlené, a milióny ďalších zúfalo potrebujú humanitárnu pomoc.** Ide aj o zraniteľné skupiny, ako sú deti, ktorým sa niekoľko rokov nedostáva riadne vzdelávanie, a ženy, ktoré sú vystavené sexuálnemu násiliu. Dôsledkom konfliktu je **rozsiahly kolaps civilnej infraštruktúry** vrátane vodovodných systémov, zdravotníckych zariadení a škôl, ako aj akútny nedostatok základných služieb. Konflikt mal veľký vplyv aj na životné prostredie - došlo k znečisteniu pôdy a podzemnej vody, čo sa odrazilo na ľudskom zdraví a živobytí.

Počiatkové iracké a medzinárodné úsilie o stabilizáciu oslobodených území už prinieslo značný pokrok, keďže dva milióny vysídlených ľudí sa vrátili tam, odkiaľ pochádzajú, a to zväčša pokojným a organizovaným spôsobom. Napriek tomu treba ešte veľa urobiť, aby sa domov vrátili aj zvyšné tri milióny vysídlených občanov. Podmienkou bezpečného, dobrovoľného, dôstojného a nediskriminačného návratu vysídlených občanov domov je úspech irackej vlády pri zaisťovaní bezpečnosti, odmínovania, obnovy základných služieb a infraštruktúry, nové príležitosti na živobytie a neodkladná záruka zodpovednej a reprezentatívnej civilnej správy v oslobodených oblastiach, aby si vybudovala dôveru. Dlhodobá stabilizácia si vyžaduje riešenie problémov súvisiacich s dokladmi totožnosti, bývaním, pozemkovými a majetkovými právami. Súčasťou tejto úlohy budú politické, bezpečnostné, finančné a logistické výzvy. V niektorých nedávno oslobodených oblastiach sa už objavili ťažkosti s obnovením právneho štátu v plnom súlade s ľudskými právami. Ak majú byť procesy stabilizácie a rekonštrukcie účinné, musí ich dopĺňať úsilie o politické zmierenie a riešenie pocitu nespravodlivosti a slabých miest, ktoré uľahčili vznik skupiny Dá'íš. Cieľom je aj odstrániť akékoľvek riziko, aby sa postupy ako také stali spúšťačom ďalšieho napätia medzi komunitami.

1.2 Bezpečnostná výzva má dva rozmery: ochrániť irackú spoločnosť pred pokračovaním teroristických útokov a prekonať *faktickú* fragmentáciu bezpečnostných štruktúr. Keď sa v roku 2014 pod vplyvom rýchleho postupu organizácie Dá'íš rozpadla veľká časť irackej

armády, donútilo to irackých politických a náboženských predstaviteľov vyzvať občanov k nástupu do nových alebo už existujúcich ozbrojených skupín pod vlajkou „Ľudových mobilizačných síl“. Išlo o naliehavý mimoriadny spôsob podpory irackých bezpečnostných síl s cieľom zastaviť postup organizácie Dá'íš a znovu získať stratené územie. Irak si udržal veľmi kvalifikovanú, aj keď malú štátnu armádu, ktorá bude potrebovať ďalšiu štrukturálnu pomoc. Iracké vládne sily vrátane pešmergov z oblasti irackého Kurdistanu dostali veľkú medzinárodnú podporu, ktorej súčasťou bol materiál a výcvik na okamžitý boj proti organizácii Dá'íš. Po rokoch konfliktu, ktorý vyvolal militarizovanú policajnú reakciu, je potrebné zreformovať irackú políciu ako civilný orgán orientovaný na právny štát, ktorý sa bude za svoju činnosť zodpovedať, bude dodržiavať ľudské práva a získa si dôveru vo všetkých komunitách. **Účinná a hlboká reforma bezpečnostného sektora** vo vojenskej aj civilnej oblasti **sa stala naliehavou prioritou** konsolidácie štátnych výsad a legitimacy, účinnej kontroly územia a obmedzenia teroristických a zločineckých hrozieb. Bude musieť zahŕňať riadne postupy opätovného začleňovania veľkej časti mobilizovaných vojakov do spoločnosti. Na obmedzenie rizika budúcich vln násilia je potrebná aj konsolidácia právneho štátu a zlepšenie štandardov ľudských práv.

1.3 Politická výzva: Na počiatočnom úspechu organizácie Dá'íš sa do istej miery podpísala politická fragmentáciu Iraku po predchádzajúcich krízových situáciách, ktorá sa v skutočnosti ďalej prehĺbila. Ochrana a posilnenie jednoty, bezpečnosti a rozvoja krajiny sú preto dôležitejšie než kedykoľvek predtým: **politická reforma a národné zmierenie** by mali ostať v **stredobode úsilia irackých politických predstaviteľov**. Vláda už v septembri 2014 stanovila ambiciózný program reforiem na riešenie najpálčivejších potrieb, ktorý treba rozbehnúť na každej úrovni krajiny. Piliermi programu sú boj proti korupcii a spravodlivé rozdelenie národného bohatstva, konsolidácia právneho štátu, úplné dodržiavanie ľudských práv, národné zmierenie a politické začlenenie. Plnenie programu však nezastavila len potreba zamerať sa na boj proti organizácii Dá'íš, ale aj politické rozdelenie krajiny a všadeprítomný dlhodobý problém s korupciou a rodinkárstvom. Program bude vychádzať z doterajších iniciatív a pre irackú vládu bude nevyhnutný, ak sa má obnoviť dôvera v politický systém, potlačiť fragmentáciu a napomôcť zjednotenie krajiny. Podmienkou zabránenia opätovnému vzniku podmienok, ktoré viedli k vzostupu organizácie Dá'íš, je komplexná vnútroštátna politika zameraná na opätovné sociálne, politické a hospodárske začlenenie obyvateľstva, a to najmä v oblastiach zasiahnutých konfliktom. Politika zameraná len na návraty nestačí. Bezodkladne treba riešiť aj **situáciu množstva irackých menších**, aby sa zachovala rôznorodosť irackej spoločnosti, jej jednota a stabilita. Takisto bude nevyhnutné vyriešiť problémy s chudobou a sociálnym vylúčením v oblastiach, ktoré neboli priamo ovplyvnené konfliktom, a to aj na juhu krajiny, keďže vyrovnaný pokrok a rozvoj celej krajiny budú rozhodujúce pre jej stabilitu. Pre dlhodobú stabilitu krajiny je nevyhnutné znova sa zaviazat' k rokovaniam a hľadaniu politických riešení dlhotrvajúcich aj novších sporov. Jednou z bezprostredných priorít je vytvoriť funkčný a stabilný základ **vzťahov medzi federálnou vládou a vládou územia Kurdistanu** cestou konštruktívneho dialógu o všetkých dôležitých problémoch v celom politickom, bezpečnostnom a hospodárskom spektre. Hlavnou zásadou tohto dialógu musí byť, aby sa strany vyhýbali jednostranným opatreniam a usilovali sa o plnohodnotné uplatňovanie irackej ústavy.

1.4. Hospodárske a finančné výzvy: Politické reformy a zmierenie musia byť založené na ucelených politikách hospodárskeho a sociálneho rozvoja vychádzajúce zo spravodlivého modelu rozdelenia bohatstva a medzigeneračnej rovnosti, z ktorých budú mať úžitok všetci Iráčania. Iracké príjmy z ropy doteraz neoplývali na krajinu ako celok pozitívne z dôvodu dobývania renty, neefektívnosti štátnych podnikov, zamerania na krátkodobú spotrebu prostredníctvom nafúknutého verejného sektora a bezuzdnej korupcie. V dôsledku toho má Irak dlhodobé slabé miesta v oblasti makroekonomiky, ktoré treba bezodkladne odstrániť, keďže **zdravý fiškálny a menový rámec je rozhodujúcim faktorom stability krajiny**. Irak sa zaraďuje medzi krajiny s vyššími strednými príjmami, táto klasifikácia však vychádza z hrubého domáceho produktu (HDP) na obyvateľa, čo je hodnota, ktorá klesla zo 7 021 USD v roku 2013 na 4 533 USD v roku 2016, a neodzrkadľuje krutú realitu, že štvrtina obyvateľstva dnes žije pod hranicou chudoby. Za posledné tri roky sa hospodárstvo a štátny príjem podporovali z rastúcej ropnej produkcie, ktorá v roku 2017 dosiahla priemernú úroveň 4,5 milióna barelov za deň. Kombinácia náhleho poklesu cien ropy a ozbrojeného konfliktu však v roku 2016 uvrhla neropnú časť hospodárstva do recesie a verejné financie do obrovského deficitu na úrovni 14 % HDP. Vláda medzitým v júli 2016 uzavrela dohodu o pohotovostnom úvere (SBA) s Medzinárodným menovým fondom (MMF), ktorý jej poskytne podporu vo výške 5,3 miliardy USD. Z nich sa zatiaľ vyplatilo 2,1 miliardy USD. Krajiny G7 vrátane EÚ toto opatrenie podmienené programom fiškálnych a hospodárskych reforiem podporujú. Na konci roku 2017 bolo pokračovanie úveru od MMF ohrozené, lebo fiškálna politika irackej vlády dostatočne neodzrkadľuje dohodnutý program reforiem. Zlyhanie programu by ohrozilo schopnosť Iraku plniť si finančné záväzky a viedlo by k neefektívnosti významnej podpory krajín G7.

Iracké hospodárstvo bolo v roku 2017 celkovo v recesii, pričom na rok 2018 má mierne pozitívny výhľad, ktorý závisí od bezpečnostnej situácie a ropného trhu. V roku 2017 sa Irak dohodol s Organizáciou krajín vyvážajúcich ropu (OPEC) na znížení ropnej produkcie o 6 %, čo obmedzilo rast HDP a znížilo verejné príjmy. Keďže dohoda s organizáciou OPEC bola predĺžená, očakáva sa, že verejné príjmy z ropy sa v roku 2018 neobnovia a na splnenie podmienok SBA a udržanie vládnych financií nad vodou budú potrebné prísnejšie úsporné opatrenia. Irak môže teda prepotrebnú makroekonomickú stabilitu dosiahnuť, len ak si splní finančné záväzky, urýchli vládne a fiškálne reformy, s ktorými meškal ešte pred bezpečnostnou krízou. Výzvy v humanitárnej oblasti, v oblasti stabilizácie a rekonštrukcie so sebou nesú veľké hospodárske a finančné bremeno – aktuálne sa odhaduje, že rekonštrukcia po porážke organizácie Dá'iš bude stáť irackú vládu 150 miliárd USD. Rekonštrukcia si vyžiada enormné spoločenské náklady, napríklad na opätovné začlenenie miliónov vnútorne vysídlených osôb, osôb so zdravotným postihnutím a traumatizovaných osôb, veteránov a mladých ľudí s prerušenou školskou dochádzkou. Krajina okrem toho zvädza ťažký boj v oblasti tvorby pracovných miest pre rýchlo rastúce mladé obyvateľstvo. Nízke ceny ropy sú príležitosťou na pretlačenie hospodárskej diverzifikácie, no keďže táto štrukturálna transformácia zvyčajne trvá veľa rokov, na začlenenie rastúceho mladého obyvateľstva na trh práce sú potrebné okamžité opatrenia. Verejný sektor im už nemôže poskytnúť zamestnanie, ako to robil v čase vysokých cien ropy, preto je dôležitý rozvoj silného súkromného sektora

a priame zahraničné investície, z ktorých sa môže stať výkonný motor rastu a tvorby pracovných miest.

1.5 Migračná výzva: Irak je pre utečencov hostiteľskou krajinou a súčasne krajinou, z ktorej prúdia veľké toky migrantov. V krajine sa okrem 3 miliónov vnútorne vysídlených ľudí nachádza 250 000 sýrskych utečencov. Veľký počet vnútorne vysídlených osôb v kombinácii s náročnými podmienkami návratu do oslobodených oblastí a nestálou politickou a hospodárskou situáciou ešte zvyšujú riziko migračných tokov v rámci Iraku a do Európy. V rokoch 2014 až 2016 do EÚ nelegálne prišlo 135 000 Iračanov. Irackí občania podali v roku 2016 v EÚ 125 286 žiadostí o azyl. Keď sa začalo uplatňovať vyhlásenie EÚ a Turecka⁵, počet nelegálnych migrantov prichádzajúcich do EÚ značne klesol, riziko nelegálnej migrácie do EÚ však naďalej ostáva vysoké. V roku 2017 (január – september) prišlo do EÚ nelegálne takmer 7 500 Iračanov. Doteraz sa do Iraku vrátil len zlomok Iračanov, ktorí sa v EÚ zdržujú nelegálne⁶. Zároveň sa však rovnomerne rozširuje trend dobrovoľných návratov z EÚ do Iraku⁷. Súčasne zaznamenávame klesajúci trend uznaných žiadostí o azyl⁸, čo vďaka zlepšujúcej sa situácii v Iraku a porážky organizácie Dá'iš vedie k zvyšovaniu počtu Iračanov podliehajúcich rozhodnutiu o návrate z EÚ.

1.6 Regionálna výzva: Vzťahy Iraku so susednými krajinami hrajú dôležitú úlohu v súvislosti so stabilitou krajiny a jej programom politických a hospodárskych reforiem. Irak bol vždy zlomovou líniou sektárskych rozdielov v regióne a je v jeho životnom záujme, aby sa ešte nezväčšovali. Usporiadanie po porážke organizácie Dá'iš Iraku prináša **nové príležitosti nanovo usporiadať vzťahy so všetkými susedmi** a opätovne sa začleniť do regionálneho hospodárstva, na základe pozitívnych krokov, ktoré iracká vláda doteraz uskutočnila, aby nadviazala vzťahy so všetkými susedmi. Môže to zohrať zásadnú úlohu pri odstraňovaní a zmiernovaní regionálneho napätia, čo je vo všeobecnom záujme Iraku a celého regiónu, a to aj v kontexte sýrskej krízy.

2. Strategické ciele EÚ v Iraku

EÚ identifikovala niekoľko strategických cieľov, ktoré v nasledujúcich piatich rokoch usmernia podporu Iraku, aby mu pomohla prekonať jeho vnútorné problémy. Vzhľadom na množstvo výziev by EÚ mala pracovať na všetkých cieľoch súbežne. Strategické ciele EÚ by mali zahŕňať:

- zachovanie **jednoty, suverenity a územnej celistvosti** Iraku;
- posilnenie irackého politického systému podporou irackých snáh o vytvorenie **vyváženého, zodpovedného a demokratického systému vlády**, ktorý dodržiava

⁵ <https://www.consilium.europa.eu/en/policies/migratory-pressures/countries-origin-transit/eu-turkey-statement/#>

⁶ 17 065 návratov v roku 2016, t. j. 50 % miera návratu, 4 950 návratov v roku 2015, t. j. 16 % miera návratu – údaje Eurostatu.

⁷ 11 723 v roku 2016 v porovnaní s 3 237 v roku 2015 – údaje IOM.

⁸ 84 % v roku 2015, 62 % v roku 2016, 53 % v druhom štvrtroku 2017 – údaje Eurostatu.

zásady právneho štátu a ľudské práva; zlepšenie civilnej bezpečnosti, najmä presadzovania práva, ktorého základom je účinná a zodpovedná ústredná a miestna správa;

- podporu irackých orgánov pri vývoji a vykonávaní komplexnej strategickej odpovede na prioritné potreby krajiny po porážke organizácie Dá'iš. Malo by to zahŕňať poskytovanie humanitárnej pomoci, podpory na skorú obnovu, stabilizáciu, rozvoj a rekonštrukciu. Táto podpora by sa mala poskytovať čo najplynulejšie, aby sa zabránilo návratu násilia;
- podporu **udržateľného a inkluzívneho hospodárskeho rastu Iraku založeného na znalostiach**, ktorý môže viesť k novým pracovným miestam a hospodárskej perspektívy pre rastúce mladé obyvateľstvo v súlade s cieľmi trvalo udržateľného rozvoja;
- podporu odolnosti Iraku ako štátu a spoločnosti prostredníctvom vnútorných politík, ktoré *inter alia* zohľadňujú irackú etnickú a náboženskú rozmanitosť, posilňujú **národnú identitu a zmierenie** rôznych komunit na základe rovnoprávneho postavenia občanov a rozvoja aktívnej občianskej spoločnosti;
- podporu **účinného a nezávislého systému súdництва** a efektívne presadzovanie práva, aby sa v súvislosti so zločinmi organizácie Dá'iš zlepšilo vyvodzovanie zodpovednosti a vykonala spravodlivosť;
- spustenie **dialógu o migrácii** s Irakom na vyriešenie prvotných príčin nelegálnej migrácie, podporu irackých orgánov v oblasti účinného riadenia migračných tokov, a to hlavne zlepšením spolupráce v prioritných oblastiach, ako sú prijímanie nelegálnych irackých migrantov späť z EÚ (vrátane dohody o postupoch, ktorými sa zjednoduší identifikácia a návrat navrátilcov), pomoc s riadením hraníc, zjednodušenie kontaktov s irackou diasporou v EÚ, organizácia informačných kampaní o hrozbách nelegálnej migrácie a boj proti prevádzkačstvu migrantov a obchodovaniu s ľuďmi;
- podporu **dobrých vzťahov Iraku so všetkými jeho susedmi** a presadzovanie jeho úlohy mierotvorcu v regióne;
- celkové úsilie o **silné partnerstvo medzi EÚ a Irakom**.

EÚ by sa o dosiahnutie týchto cieľov mala snažiť spoločným prístupom k politikám v spolupráci s členskými štátmi, a to najmä v oblastiach spoločnej bezpečnostnej a obrannej politiky, hospodárskeho rozvoja, investícií a dobrej správy vecí verejných, obchodu, humanitárnej pomoci a migrácie. Pritom by sa mala usilovať o zosúladenie s prebiehajúcim postupom globálnej koalície proti organizácii Dá'iš, Organizácie spojených národov (OSN), Severoatlantickej aliancie (NATO), Svetovej banky (SB), Medzinárodného menového fondu (MMF) a ďalších partnerov.

3. Doterajšia pomoc EÚ

EÚ od roku 2003 podporuje transformáciu Iraku na inkluzívny demokratický štát postavený na zásadách právneho štátu a dodržiavání ľudských práv. Okrem toho v roku 2012 sa EÚ a Irak dohodli na dlhodobom partnerstve v dohode o partnerstve medzi EÚ a Irakom (PCA), ktorá sa uplatňuje predbežne a o krátky čas nadobudne platnosť⁹. EÚ v posledných troch rokoch horlivo podporovala irackú vládu v boji proti organizácii Dá'íš a v jej snahách o dosiahnutie potrebného pokroku pri realizácii reforiem a zmierenia, ako to bolo uvedené už v regionálnej stratégii EÚ pre Sýriu a Irak v roku 2015, ako aj proti hrozbe, ktorú predstavuje Dá'íš¹⁰. Podpora EÚ už v období rokov 2014 – 2017 dosiahla viac než 650 miliónov EUR. Pri pridelovaní týchto prostriedkov sa EÚ vždy zameriavala na „celý Irak“, ktorý zahŕňal:

- rozsiahlu humanitárnu pomoc a podporu odolnosti na základe potrieb a zraniteľnosti všetkých ľudí zasiahnutých konfliktom vrátane tých, ktorí sa ocitli v situácií vysídlenia alebo v situácií, keď sa mohli vrátiť do oblastí znova prebratých pod kontrolu; EÚ sa počas násilností a po nich usilovala humanitárne pôsobiť na ochranu civilistov s dôrazom na dodržiavanie medzinárodného humanitárneho práva a podporovala principiálnu humanitárnu pomoc a ochranu;
- podporu stabilizácie oslobodených oblastí a budovanie kapacity súkromného sektora – EÚ vystupuje v úlohe koordinátora a hlavného prispievateľa na projekty zmierňovania nebezpečenstva v súvislosti s výbušninami (EHM);
- poradné služby pre celoštátne a miestne orgány, ktoré sa usilujú o zmierenie v zlepšenom rámci ochrany ľudských práv;
- podporu na zlepšenie miestnej a štátnej správy;
- podporu inkluzívneho, rovnoprávneho a kvalitného vzdelávania.

Súčasne sa EÚ usilovala získať čo najväčšiu medzinárodnú podporu pre Irak v jeho boji za zničenie organizácie Dá'íš.

4. Politické opatrenia EÚ, ktorými sa podporujú strategické ciele

Na dosiahnutie strategických cieľov by EÚ mala poskytovať Iraku podporu v týchto oblastiach:

4.1 Pokračovať v humanitárnej pomoci a podpore zvyšovania odolnosti dlhodobovo vysídlených irackých občanov

Irak nie je chudobná krajina, roky konfliktu a úsilie o vykorenenie organizácie Dá'íš si však v krajine vybrali svoju daň. V Iraku sa v dôsledku toho nachádzajú mnohí chudobní, dokonca

⁹ Rozhodnutie Rady (EÚ) 2012/418/EÚ z 21. decembra 2011 o podpise v mene Európskej únie a predbežnom vykonávaní niektorých ustanovení Dohody o partnerstve a spolupráci medzi Európskou úniou a jej členskými štátmi na jednej strane a Irackou republikou na strane druhej (Ú. v. L 204, 31.7.2012, s. 18) a znenie dohody (s. 20). Do nadobudnutia platnosti sa dohoda uplatňuje predbežne v súlade s článkom 3 rozhodnutí.

¹⁰ https://eeas.europa.eu/sites/eeas/files/20150206_join_en.pdf

živoriaci ľudia. Až teraz sa ukazuje celý rozsah a hĺbka humanitárnych následkov konfliktu. Na miestne a celoštátne kapacity bol vyvinutý nesmierny tlak, takže si vyžadujú trvalé zapojenie medzinárodných hráčov, medzi ktorými chce EÚ v oblasti humanitárnej pomoci a skorej obnovy zohrávať vedúcu úlohu. Cieľom EÚ by teda malo byť pomôcť vyplniť vzniknutú medzeru a **umožniť irackému štátu lepšie plniť potreby občanov.**

Humanitárna pomoc EÚ v Iraku by mala aj naďalej pomáhať a chrániť všetkých Iračanov zasiahnutých konfliktom a posilniť presadzovanie ich ochrany v súlade s irackým vnútroštátnym právom, medzinárodným humanitárnym právom a hlavnými zásadami vnútorného presídľovania.

EÚ by mala poskytnúť ďalšiu podporu, ktorou prispeje k riešeniu akútneho aj dlhodobého utrpenia ľudí zasiahnutých konfliktom. Poskytovanie služieb priamej pomoci bude z tohto hľadiska kľúčové pre ľudí, ktorí utrpeli zranenie alebo traumu, boli obeťami sexuálneho alebo rodovo motivovaného násillia súvisiaceho s konfliktom, pre rodiny, ktoré v boji prišli o príbuzných, a pre zadržaných a ich príbuzných. Humanitárna a dlhodobá pomoc EÚ na zlepšenie odolnosti budú aj naďalej nasmerované na podporu irackých orgánov pri starostlivosti o rodiny a jednotlivcov, ktorým bol odopretý návrat do oblasti, odkiaľ pochádzajú, a v dôsledku konfliktov medzi spoločenstvami sa ich dotklo sekundárne alebo dlhotrvajúce vysídlenie. Najdôležitejšie bude zabezpečenie základných životne dôležitých služieb a podpora prístupu týchto ľudí k perspektívnym riešeniam situácie súvisiacej s núteným vysídlením. Aby Irak čo najrýchlejšie a najúčinnjšie prekonal stavu, kedy potrebuje núdzovú pomoc, EÚ by sa mala usilovať o čo najlepšie využívanie rôznych nástrojov a ich vzájomné dopĺňanie

4.2 Príspevok k stabilizácii oslobodených území a skorej obnove, aby sa uľahčil dobrovoľný a dôstojný návrat vysídlených ľudí

Základným cieľom EÚ v prvých 18 mesiacoch po územnej porážke organizácie Dá'iš by mala byť podpora snáh irackej vlády o **stabilizovanie oslobodených oblastí a uľahčenie bezpečného, informovaného, dobrovoľného a dôstojného návratu vysídlených občanov vrátane menšinových skupín** do ich domovov v čo najkratšom čase. Len tak možno čeliť rozčarovaniu a beznádeji, ktoré so sebou môže priniesť dlhodobé vysídlenie a ktoré sú úrodnou pôdou pre extrémizmus a násillie. Stabilizácia a návraty sú okrem toho kľúčovým faktorom dlhotrvajúcej stability a zachovania rôznorodosti krajiny, a zároveň odrádzajúcim faktorom nelegálnej migrácie a s ňou spojeného úniku mozgov, ktorý má negatívny vplyv na dlhodobé vyhliadky rastu Iraku.

EÚ by mala pokračovať napomáhaní stabilizácie poskytovaním silnej podpory projektom zmierňovaniu nebezpečenstva v súvislosti s výbušnami (EHM) (odstránenie nástražných systémov a výbušnín, ktoré už usmrtili vracajúcich sa civilistov), čo je vzhľadom na širokú kontamináciu nevyhnutným predpokladom mnohých ďalších stabilizačných činností. EÚ bude aj naďalej koordinovať podskupinu pre EHM v rámci pracovnej skupiny pre stabilizáciu globálnej koalície proti organizácii Dá'iš, ktorá uplatňuje nový „zmiešaný“ prístup. Ten komplexne čerpá zo všetkých národných a medzinárodných zdrojov a kapacít EHM, ktoré sú v Iraku k dispozícii.

Pod záštitou irackej vlády a s podporou globálnej koalície proti organizácii Dá'iš, OSN a ďalších vhodných kanálov by EÚ mala poskytnúť finančnú pomoc v týchto oblastiach a mala by trvať na úplnom zapojení žien a mladých ľudí do týchto opatrení:

- a) obnova kľúčových verejných služieb (napr. elektriny, vody a sanitácie, zdravotnej starostlivosti vrátane opatrení na vyčistenie znečistených miest) a predovšetkým infraštruktúry na osvetlenie;
- b) podpora živobytia ako zdroja príjmu pre vracajúce sa domácnosti a na naštartovanie ekonomiky;
- c) budovanie kapacít miestnej správy, vytvorenie účinnej správy a zapojenie komúní;
- d) zmierenie komúní; podpora stabilizácie musí zahŕňať obzvlášť zraniteľné osoby. Preto bude nevyhnutné zvýšiť účinnosť a adresnosť pomoci prepracovaním aktuálnych systémov sociálnej ochrany.

4.3 Reštrukturalizácia a podpora sektora civilnej bezpečnosti vrátane boja proti terorizmu

Na zabezpečenie dlhodobej stability bude nevyhnutná dôkladná reforma sektorov irackej civilnej a vojenskej bezpečnosti. EÚ bude svoju podporu v tejto oblasti zameriavať na sektor civilnej bezpečnosti, pričom bude čerpať z kapacít viacerých členských štátov. Na opätovné získanie dôvery irackých občanov bude vláda musieť dokázať svoju schopnosť zaistiť bezpečnosť a právny štát pomocou dôveryhodných a riadnych civilných bezpečnostných síl, ktoré dodržiavajú ľudské práva, sú v súlade s potrebami občanov a sú jedinými ochrancami bezpečnosti.

V tejto súvislosti ako odpoveď na žiadosť irackých orgánov o podporu pri bezpečnostnej reforme nasadila EÚ v Iraku v novembri 2017 **poradnú misiu Európskej únie na podporu reformy sektora civilnej bezpečnosti (EUAM Irak)**¹¹, aby pomohla irackým orgánom pri posilňovaní štátnych inštitúcií a riadenia v súlade s irackou národnou bezpečnostnou stratégiou. Misia spoločnej bezpečnostnej a obrannej politiky EÚ (SBOP) umožní Únii poskytovať úradu poradcu pre národnú bezpečnosť a ministerstvu vnútra strategické poradenstvo o politikách a posúdiť možnosti budúceho širšieho zapojenia EÚ. Strategické poradenstvo by sa malo zameriavať na celkovú bezpečnostnú politiku, boj proti terorizmu a organizovanému zločinu, boj proti násilnému extrémizmu a o inštitucionálnej reforme. Okrem toho bude misia presadzovať užšiu koordináciu medzinárodného spoločenstva a príslušných irackých orgánov pri vykonávaní komplexnej reformy irackého sektora bezpečnosti. Misia bude teda úzko spolupracovať s irackými orgánmi, európskymi inštitúciami, členskými štátmi a s ďalšími partnermi vrátane OSN (okrem iného ide o rozvojový program OSN – UNDP – a misiu Organizácie Spojených národov pre pomoc Iraku – UNAMI), s globálnou koalíciou proti organizácii Dá'iš a s NATO-m, aby sa vytvorili jasné hranice medzi podporou vojenského a civilného sektora. Riešenie potrieb niekdajších bojovníkov bude musieť byť neoddeliteľnou súčasťou reformy, keďže ide o kľúčový problém

---

¹¹ Rozhodnutie Rady (SZBP) 2017/1869 z 16. októbra 2017.

stabilizácie krajiny. Môže sa to dosiahnuť poskytnutím príležitostí v oblasti vzdelania a zamestnania a ich opätovným začlenením do mierovej spoločnosti.

EÚ by okrem toho mala aj naďalej poskytovať nepretržitú podporu širokospektrálnemu úsiliu globálnej koalície proti organizácii Dá'íš v spolupráci s OSN v boji proti terorizmu, ktoré má priamy vplyv na iracký boj proti násilnému extrémizmu. Mala by sa usilovať o zvýšenie irackých kapacít na boj proti teroristickým hrozbám, a to prostredníctvom dialógu o problémoch súvisiacich s bojom proti terorizmu a opatreniami proti násilnému extrémizmu, ktoré môžu viesť k ďalšej technickej podpore a poradenstvu. Irak, ktorý sa nachádza na zoznamoch EÚ aj Finančnej akčnej skupiny (FATF) medzi rizikovými tretími krajinami so strategickými nedostatkami v oblasti stíhania prania špinavých peňazí alebo financovania terorizmu, by sa mal týmto problémom prioritne zaoberať v úzkej spolupráci s EÚ.

4.4. Politická reforma, zlepšená správa vecí verejných, ľudské práva a zmierenie

Hlavným cieľom politik EÚ v Iraku je podpora irackej vlády pri vykonávaní politickej reformy, ktorá povedie k širšiemu **politickému začleňovaniu a vytrvalému zmierovaniu**.

Kľúčový význam má pokrok reforiem v súlade s programami reforiem irackej vlády z rokov 2014 a 2015. Mali by byť zamerané na zlepšovanie demokratickej politickej správy vecí verejných, začleňovanie, dodržiavanie ľudských práv, rovnoprávne postavenie občanov, spravodlivé rozdelenie zdrojov a boj proti korupcii. Reformy sú nevyhnutnou podmienkou stabilizácie krajiny, ako aj nastolenie mieru a blahobytu pre všetkých Iračanov. Tempo reforiem bolo doteraz pomalé. Zaznamenali sa však povzbudivé signály, že medzi irackou verejnosťou a občianskou spoločnosťou narastá podpora reforiem, čo sa prejavuje verejnými demonstráciami a internetovými kampaňami, ktoré sa konali aj vtedy, keď krajina bojovala s organizáciou Dá'íš. Iracká vláda posilnená víťazstvom nad organizáciou Dá'íš a zachovaním územnej celistvosti krajiny by sa mala chopiť tejto príležitosti a zintenzívniť úsilie o zmierenie po konflikte.

Pokiaľ je to vhodné, EÚ by v spolupráci s UNAMI mala aj naďalej podporovať zmierovacie iniciatívy. Hlavným cieľom EÚ by z tohto hľadiska mala byť podpora sprostredkovania a dialógu namierených nielen na štátnu, ale aj na miestnu a regionálnu úroveň. Pokiaľ reformy a úsilie o zmierenie zo strany federálnej vlády budú uspokojivo napredovať, EÚ by mala byť ochotná investovať do cielenej podpory dobrej správy vecí verejných určenej irackým štátnym inštitúciám, ktoré zastupujú a začleňujú občanov a odzrkadľujú spoločnú irackú identitu, bez toho, aby sledovali úzke sektárske záujmy. Takáto inštitucionálna podpora by dôležitým spôsobom dopĺňala reformy a snahu vlády o zmierenie zameranú na rovnaké ciele, a umožnila im uchytiť sa. EÚ je ďalej pripravená podporiť politické reformy, volebný proces uskutočnený v súlade s medzinárodnými štandardmi a záväzkami, ako aj potrebné súvisiace opatrenia na **podporu organizácií občianskej spoločnosti**. Pre úspech procesu reforiem je nutná plnohodnotná účasť aktérov z občianskej spoločnosti. Osobitnú pozornosť treba venovať **riadnemu zastúpeniu žien, mladých ľudí a osôb, ktoré patria k menšinám**, a to vytvorením primeraných platforiem na ich začlenenie.

Problém stabilizácie a obnovy civilnej bezpečnosti a správy v oslobodených oblastiach vyniesol na povrch otázky o budúcom vzťahu medzi federálnymi orgánmi a provinciami, a to najmä pokiaľ ide o kontrolu bezpečnostných síl, zdroje a zriadenie reprezentatívnej a účinnej miestnej správy vecí verejných. EÚ je pripravená podporiť akékoľvek decentralizačné a dekoncentračné opatrenia, ktoré by Irak chcel vykonať vo federálnom ústavnom rámci, pokiaľ by boli súčasťou širšieho reformného úsilia. Okrem toho je pripravená budovať kapacity civilnej správy vecí verejných pre miestne orgány, ktoré riešia problémy súvisiace so stabilizáciou. Táto podpora by mala vychádzať z plánu, ktorý navrhne iracká vláda.

4.5 Riešenie sporov medzi federálnou vládou a regionálnou vládou Kurdistanu prostredníctvom konštruktívneho dialógu

Úspech vojenského ťaženia v Mosule bol v nemalom rozsahu výsledkom dobrej spolupráce a jednotných cieľov federálnej vlády a regionálnej vlády Kurdistanu. Tieto dobré vzťahy ohrozilo jednostranné rozhodnutie regiónu Kurdistan usporiadať referendum o nezávislosti. EÚ by mala byť aj naďalej plne oddaná myšlienke irackej jednoty a mala by podporovať jednotlivé strany, aby oživilí tohto ducha spolupráce. Cieľom je posilniť federálne usporiadanie Iraku a vyriešiť dlhodobé nezhody, ktoré narušili vzťahy. Súčasťou toho by malo byť vyriešenie sporov o ropu a prerozdelení príjmov a urovnanie sporu o hraničné oblasti v konštruktívnom dialógu medzi federálnou vládou a regionálnou vládou Kurdistanu založenom na irackej ústave a príslušných povinnostiach a výsadách jednotlivých strán. EÚ je presvedčená, že **nepretržitý dialóg o všetkých nedoriešených otázkach** je nevyhnutný pri hľadaní riešení, ktoré by boli v súlade s ústavnými požiadavkami a vytvárali stabilný vzťah uspokojivý pre obe strany.

4.6 Hospodárske a finančné reformy a obchod

EÚ podporuje zámer irackej vlády uskutočniť hospodárske reformy, najmä jej cieľ znížiť dotácie a kapitálové výdavky, pričom bude pokračovať vo výdavkoch na sociálnu ochranu, v zlepšovaní transparentnosti rozpočtu a menovej stability. Súčasná dohoda o pohotovostnom úvere s MMF kľúčovým spôsobom pomáha Iraku, aby znova získal makroekonomickú stabilitu (udržal viazanosti meny, znížil fiškálny deficit, kontroloval úroveň dlhu, vyplatil meškajúce platby medzinárodným ropným spoločnostiam, reštrukturalizoval štátne banky atď.).

Je potrebné, aby vláda rozhodne vykonala reformy, keďže doteraz potrebné fiškálne reformy neuskutočnila a neznížila fiškálny deficit na udržateľnú hodnotu. Iracká vláda sa musí dôveryhodnejšie zaviazat' k fiškálnym reformám a reformám v oblasti správy vecí verejných v koordinácii s medzinárodnými finančnými inštitúciami, aby mohla medzinárodná podpora vrátane programu MMF úspešne pokračovať. Efektívnejšie využívanie veľkých príjmov z ropy a plynu a mobilizácia neropných príjmov budú potrebné na udržanie verejných financií, rekonštrukciu a hospodársky rozvoj, ktorým sa vytvoria pracovné miesta pre mladé obyvateľstvo krajiny ako jeden z najlepších spôsobov obrany proti príťažlivosti teroristickej ideológie. Na zlepšenie podnikateľského prostredia Iraku a na obnovenie poskytovania dodávateľských služieb, najmä v odvetví energetiky, sú nevyhnutné štrukturálne reformy. Prebiehajúce reformy podporované Svetovou bankou s podporou EÚ, najmä v oblasti dobrej

správy vecí verejných, modernizácie systémov riadenia verejných financií, reformy štátnych podnikov a reformy odvetvia energetiky, sú strategicky dôležité, ak má Irak využiť výhody ťažobného priemyslu a nevyužitý potenciál obnoviteľných zdrojov energie pre dobro všetkých obyvateľov.

EÚ by mala poskytnúť svoje odborné znalosti na podporu týchto hospodárskych reforiem v Iraku so zapojením niekoľkých nástrojov, ktoré má k dispozícii, vrátane dohody o partnerstve a spolupráci medzi EÚ a Irakom. Prvá etapa bude zameraná na zlepšovanie riadenia verejných financií v úzkej spolupráci s Medzinárodným menovým fondom a Svetovou bankou.

EÚ vníma úzke obchodné väzby s Irakom ako dôležitú súčasť rekonštrukcie a rozvoja Iraku. Medzi týmito dvoma ekonomikami je veľký potenciál na dvojstranný obchod. Investície zo strany EÚ by boli pre rozvoj Iraku veľmi prospešné. EÚ by mala aj naďalej podporovať vstup Iraku do Svetovej obchodnej organizácie (WTO) a podporovať krajinu v tom, aby požiadala o pomoc Svetovej banky (podporný program na uľahčenie obchodovania), a ľahšie sa tak začlenila do svetového hospodárstva.

4.7 Podpora účinného a nezávislého systému súdnictva a spravodlivosti v prechodnom období

EÚ by mala podporovať vládu pri rozvoji nezávislého a efektívneho systému spravodlivosti, ktorý dodržiava demokratické hodnoty, princípy dobrej správy vecí verejných, zásady právneho štátu a medzinárodné normy a štandardy ľudských práv. Je nevyhnutné prepracovať väzenský systém a právne podmienky zadržiavania, najmä v súvislosti s jednotlivcami, ktorí boli zadržaní na účely preverenia. Systém by mal byť súlade so štátnymi a medzinárodnými zákonmi a štandardmi, ktorými sa zabezpečujú humánne podmienky zadržiavania. Neriešenie tohto problému by ohrozilo snahy o stabilizáciu a zmierenie.

Mimoriadne závažné zločiny organizácie Dá'iš spôsobili obetiam a ich rodinám nesmierne utrpenie. Je nevyhnutné, aby sa pri úsilí o zmierenie nezabudlo na proces, ktorý povedie k trestnému stíhaniu osôb zodpovedných za všetky takéto trestné činy, k zabezpečeniu spravodlivosti, k odškodneniu obetí a ktorý sa stane súčasťou **širšieho procesu spravodlivosti v prechodnom období**. Proces by mal zabezpečiť, že všetky porušenia ľudských práv a zneužívanie, ku ktorému došlo v rámci konfliktu, bude vyvedená adresná zodpovednosť. EÚ by sa okrem toho mala usilovať aj o podporu medzinárodného úsilia o zabránenie obchodu s tovarom kultúrneho charakteru a o obnovenie a ochranu kultúrneho dedičstva Iraku.

Iracká vláda v súlade s rezolúciou Bezpečnostnej rady OSN č. 2379 (2017) súhlasila s tým, že vyvodí voči organizácii Dá'iš zodpovednosť za jej činy v Iraku. Do Iraku príde tím OSN, ktorý bude zbierať, chrániť a ukladať dôkazy o činoch, ktoré môžu zodpovedať vojnovým zločinom, zločinom proti ľudskosti a genocíde, ktorých sa táto teroristická organizácia dopustila v Iraku, pričom bude plne rešpektovať irackú suverenitu a súdnu právomoc pre zločiny spáchané na jeho území. EÚ je v súvislosti s tým pripravená podporiť snahy irackej vlády a už podnikla kroky na posilnenie spolupráce založenej na spoločných záujmoch Iraku

a EÚ v tejto oblasti. Vzhľadom na to, že časť zahraničných bojovníkov, ktorí sa pripojili k organizácii Dá'iš, pochádza z členských štátov EÚ, je naliehavou prioritou EÚ aj vyšetrenie a trestné stíhanie ich zločinov v nezávislých trestných konaniach v súlade so zásadami riadneho procesu podľa medzinárodného práva. Ciele EÚ sú z tohto hľadiska úzko zosúladené s cieľmi parížskeho akčného plánu¹² a madridskými akčnými prioritami¹³ vyvodit' voči organizácii Dá'iš zodpovednosť za spáchané zločiny.

4.8 Podpora inkluzívneho, rovnoprávneho a kvalitného vzdelávania

Nedávna kríza veľmi narušila vzdelávací systém v Iraku a odhaduje sa, že do školy nechodí 3,5 milióna detí. Naliehavo treba vyškoliť učiteľov, zvýšiť počet škôl a odstrániť prekážky, ktorým deti čelia v súvislosti s prístupom k vzdelávaniu, aby sa **predišlo vzniku „stratenej generácie“**. EÚ by mala zvýšiť podporu základného a stredoškolského vzdelávania, zamerať sa na reformu školstva, opätovné zavedenie národných osnov v oslobodených oblastiach a prístup vysídlených detí a detí vo vidieckych oblastiach k vzdelávaniu. Okrem toho by mala pokračovať v podpore príležitostí vysokoškolského vzdelávania pre všetkých, najmä pre vysídlené osoby a utečencov. Dôležitou prioritou EÚ pri vykonávaní týchto opatrení by malo byť maximalizovanie prístupu k vzdelávaniu na všetkých úrovniach pre dievčatá vrátane tých, ktoré ho doteraz nemali.

Vzhľadom na celkový potenciál vzdelávania ako motora rozvoja by EÚ mala Irak podporovať v reformnej politike a správe vecí verejných v tejto oblasti, vo vytváraní podmienok priaznivých pre učenie, v budovaní kapacít pedagógov a školiteľov, ako aj v posilňovaní postavenia mladých ľudí prostredníctvom miestnych iniciatív. Toto úsilie by mal sprevádzať udržateľný systém ochrany detí ako súčasť lepšej správy vecí verejných v krajine. Dôležité sú aj snahy o posilnenie a podporu irackých akademických inštitúcií, hlavne univerzít a výskumných stredísk, ktoré kedysi patrili medzi najlepšie v regióne.

4.9 Riadenie migrácie

S Irakom sa v rámci budapeštianskeho regionálneho procesu niekoľko rokov vedú rozhovory o migrácii. Rada EÚ pre zahraničné veci v júni 2017 opätovne potvrdila, že EÚ ostáva pevne oddaná podpore Iraku pri obnove, najmä prostredníctvom vykonávania dohody o partnerstve a spolupráci medzi EÚ a Irakom vrátane spolupráce v oblasti migrácie a všetkých jej aspektov, a vyzvala Irak k ďalšej spolupráci na zjednodušení návratu Iračanov do ich vlastnej krajiny.

Na základe odbornej návštevy predstaviteľov EÚ v Iraku v decembri 2017 chce EÚ vypracovať **prispôsobený prístup k riadeniu migrácie** v prospech EÚ aj Iraku. Spolupráca bude založená na posúdení špecifických potrieb po vzájomnej konzultácii medzi stranami. Bude sa zameriavať na prioritné oblasti, napr. zlepšovanie spolupráce pri prijímaní nelegálnych irackých migrantov späť z EÚ v súlade so základnými právami

¹² <https://www.diplomatie.gouv.fr/en/country-files/north-africa-and-middle-east/events/article/the-paris-action-plan-09-08-2015>

¹³ http://www.exteriores.gob.es/Portal/es/SalaDePrensa/ElMinisterioInforma/Documents/20170524_MADRID%20PRIORITIES%20FINAL.pdf

a medzinárodnými štandardmi, a napomôže zlepšovanie prepojenia medzi migráciou a rozvojom. Súčasťou tohto úsilia budú informačné kampane o hrozbách nelegálnej migrácie a boj proti prevádzkačstvu migrantov a obchodovaniu s ľuďmi. Strany sa dohodli na prijímaní svojich nelegálnych migrantov späť, a to aj tých, ktorí sa rozhodli vrátiť dobrovoľne.

5. Vykonávanie a medzinárodné záväzky

Pri vykonávaní politík a opatrení stanovených v tejto stratégii **by EÚ mala úzko spolupracovať s irackou vládou**, aby zistila presné potreby a stanovila priority. Úzka spolupráca a deľba práce s členskými štátmi, OSN, globálnou koalíciou proti organizácii Dá'iš, Medzinárodným menovým fondom, Svetovou bankou a ďalšími regionálnymi a medzinárodnými partnermi bude základom úspešného vykonávania navrhovaných opatrení. Plnohodnotné využívanie mechanizmov vytvorených v dohode o partnerstve a spolupráci medzi EÚ a Irakom umožní EÚ monitorovať pokrok a postupne prehĺbiť väzby s Irakom. EÚ zaistí, aby boli ženy, mladí ľudia a iracká občianska spoločnosť vždy, keď je to možné, zapojení do vykonávania tejto stratégie, politických opatrení a procesov opísaných v tomto dokumente.

Finančné prostriedky prístupné z rozpočtu EÚ na vykonanie navrhovaných opatrení sú súčasťou rozvojovej spolupráce. Financovanie môže byť dostupné aj z humanitárnej pomoci a ďalších nástrojov na financovanie vonkajšej činnosti v súčasnom sedemročnom cykle finančného plánovania EÚ, ktorý sa končí v roku 2020.

EÚ – spolu s prispievajúcimi členskými štátmi – preskúma možnosti rozšíriť portfólio Regionálneho trustového fondu EÚ („fond Madad“) v Iraku na vyplnenie medzery medzi humanitárnou a dlhodobou rozvojovou pomocou.

EÚ bude okrem toho pokračovať v stimulovaní a financovaní účasti irackých súkromných a verejných subjektov na výskumnom a inovačnom programe EÚ Horizont 2020.

Kľúčovým faktorom rýchleho a úspešného vykonania tejto stratégie je samotná situácia v Iraku a vôľa a schopnosť irackej vlády a irackého ľudu vykonať potrebné reformy. Reálny vývoj na mieste, hlavne bezpečnostná situácia, politická stabilita, vykonanie reforiem, ako aj pokrok v oblasti národného zmierenia, si môžu vyžadovať, aby EÚ upravila politiky a nástroje, ktoré nasadzuje v Iraku. **Úroveň podpory, ktorú EÚ poskytuje Iraku, by mala byť priamo úmerná odhodlaniu krajiny, že vykoná reformy, dodržiavaniu demokratických zásad, začleňovaniu, odklonu od násilia a uprednostňovaniu civilných štátnych inštitúcií pri riadení bezpečnosti a politickej správe vecí verejných.**

Rozhodujúcim faktorom stabilizácie krajiny, úspešnosti národného zmierovacieho procesu a úsilia o rekonštrukciu bude to, aký prístup zvolia susedia Iraku. EÚ by preto mala o tomto probléme diskutovať s partnermi v regióne a opakovať im posolstvo, že konštruktívna a podporná úloha susedov Iraku voči irackému ľudu a vláde neprospejú len samotnému Iraku, ale aj stabilite celého regiónu.

Aby sa regionálna a medzinárodná angažovanosť na podporu Iraku skonsolidovala, EÚ plánuje vo februári 2018 spolupredsedať **konferencii o rekonštrukcii a rozvoji Iraku** s irackou vládou, Kuvajtom, Organizáciou spojených národov, Svetovou bankou a ďalšími partnermi. Konferencia sa bude konať v Kuvajte a zúčastnia sa na nej všetci kľúčoví darcovia a krajiny v susedstve Iraku.

EÚ plánuje po dvoch rokoch túto stratégiu preskúmať, aby posúdila vplyv stanovených opatrení a vykonala potrebné úpravy. Súčasťou toho by malo byť posúdenie, ako politiky EÚ vnímajú hlavné zainteresované strany v Iraku, aby potrebná podpora miestneho obyvateľstva a irackej vlády pre zapojenie EÚ v krajine vytrvala.